

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการพัฒนาประเทศนั้น รัฐบาลต้องพยายามทำให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้า ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง ทรัพยากรที่สำคัญในการพัฒนาประเทศคือทรัพยากรมนุษย์ นั่นคือต้องกระทำทุกวิถีทางที่จะให้ประชาชนพออยู่พอกิน มีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ รู้จักใช้ทรัพยากรที่รัฐจัดให้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาคุณภาพของประชาชนควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านอื่น ในประเทศไทยประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตชนบท การพัฒนาชนบทจึงถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศ

ทรัพยากรมนุษย์เป็นสมองและหัวใจของการพัฒนา แม้ว่าการพัฒนาจำเป็นต้องอาศัยวัตถุดิบ เงินทุน และเทคโนโลยีต่างๆมากมาย แต่สิ่งเหล่านี้ไม่อาจทำให้การพัฒนาบรรลุผลได้ถ้าขาดมนุษย์ที่มีความรู้ การศึกษาจึงเป็นพื้นฐานของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ "ความพยายามเริ่มแรกของมนุษย์จึงเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา" (สิปปนนท์ เกตุทัต 2526: 6) การศึกษาจึงเป็นการลงทุนอย่างเต็มที่จำเป็นยิ่งสำหรับการพัฒนาชนบท ซึ่ง พจน ละเอียด (2525: 121) กล่าวไว้ว่า

การศึกษามีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สำหรับเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศ ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ความต้องการทางการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นความต้องการของแต่ละบุคคล หรือความต้องการเป็นส่วนรวมของประเทศ ได้ถูกกำหนดเป็นความสำคัญลำดับต้นของแผนพัฒนาประเทศ

การพัฒนาประเทศที่สำคัญอีกด้านหนึ่งคือการให้การศึกษาแก่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตชนบท เพื่อให้ประชาชนเหล่านั้นได้พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองให้ดียิ่งขึ้น อันจะส่งผลถึงความเจริญของชาติโดยส่วนรวม ประชาชนในชนบทเหล่านั้นจึงควรได้รับการศึกษาที่เหมาะสมทั้ง

ค่านการศึกษาในหลักสูตร และการศึกษานอกระบบโรงเรียน ให้สอดคล้องกับสภาพและปัญหาของท้องถิ่น และมากพอที่จะใช้เป็นพื้นฐานในการปรับปรุงชีวิตของตนเองได้โดยรอบด้าน

หัวใจสำคัญของการศึกษาอยู่ในระดับสถานศึกษา เพราะเป็นแหล่งรวมความรู้และวิทยากร การอาชีพต่าง ๆ สถานศึกษานอกจากจะมีหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียนแล้ว จะต้องมีความสัมพันธ์กับชุมชนโดยตรง ไม่เช่นนั้นการศึกษาจะลอยอยู่โดดเดี่ยว ไม่เป็นพื้นฐานในการพัฒนา ในฐานะที่โรงเรียนเป็นหน่วยหนึ่งในสังคม นอกจากจะมีหน้าที่หลักในการให้การศึกษาอย่างมีระบบระเบียบแล้ว โรงเรียนยังเป็นแหล่งวิทยากรและวิทยาการที่มีค่าของชุมชน เป็นผู้นำในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชน เป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ชุมชน และเป็นผู้นำความคิดและการกระทำใหม่ ๆ มาสู่สังคมด้วย

ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 4 (2520-2524) เป็นช่วงที่เน้นการกระจายการบริการทางสังคมสู่ชนบทในหลาย ๆ ด้าน รวมทั้งการบริการทางการศึกษาคด้วย มีการขยายการศึกษาระดับมัธยมศึกษาไปสู่ชนบท โดยตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำตำบลมากขึ้นทุกปี ในระยะเดียวกันนี้ตรงกับช่วงของโครงการพัฒนาการศึกษา ครั้งที่ 5 (ค.พ.ศ. 5) ของกระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญศึกษาได้เสนอโครงการโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบทเข้าเป็นโครงการย่อยของโครงการพัฒนาการศึกษา ครั้งที่ 5 ด้วย โครงการโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบทนี้ได้รับความช่วยเหลือด้านการเงินจากธนาคารโลก เป็นเงินยืมเพื่อสมทบกับงบประมาณของรัฐบาลไทย ทำการพัฒนาและปรับปรุงโรงเรียนมัธยมศึกษาระดับตำบลที่คัดเลือกไว้ จำนวน 42 โรงเรียน เริ่มดำเนินงานในปี พ.ศ. 2523 และสิ้นสุดโครงการในปี พ.ศ. 2527 ในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 5 (2525-2529) ซึ่งตรงกับช่วงของโครงการพัฒนาการศึกษา ครั้งที่ 6 (ค.พ.ศ. 6) ของกระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญศึกษาได้ดำเนินงานโครงการโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท กลุ่มที่ 2 เริ่มดำเนินงานในปี พ.ศ. 2525 และสิ้นสุดโครงการในสิ้นปี พ.ศ. 2529 มีโรงเรียนในโครงการ 480 โรงเรียน แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 4 รุ่น รุ่นละ 120 โรงเรียน

วัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบทคือ เพื่อให้โรงเรียนใน

โครงการมีบทบาทในการพัฒนาชนบทในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ ทั้งการสอนให้เด็กเรียนมีความรู้จริง ปฏิบัติได้จริง เพื่อจะได้เป็นสื่อกลางในการนำความรู้และการปฏิบัติไปถึงผู้ปกครองหรือชุมชน เป็นศูนย์กลางทางความรู้ และแบบปฏิบัติในการอาชีพบางอย่างแก่ชุมชน เป็นแหล่งรวมในการปฏิบัติกิจกรรมของชุมชนได้ และให้ชุมชนมีส่วนช่วยพัฒนาโรงเรียนด้วย (สวัสดิ์ อุดมโกวิท 2524: 9-12)

เพื่อเป็นแนวทางสำหรับโรงเรียนในโครงการจะได้ปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย หน้าที่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท ประกาศเมื่อวันที่ 16 เมษายน 2525 กำหนดหน้าที่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบทไว้ 3 ประการคือ

1. สอนและอบรมนักเรียน
2. สอนประชาชน
3. บริการชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2525: 73-74) ได้ทำการประเมินผลโครงการโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท ระยะเวลาโครงการ พบว่า ปัญหาในการดำเนินงานด้านกิจกรรมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบทคือ ความไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนอย่างชัดเจน การขาดบุคลากรที่มีความรู้ในการพัฒนาชุมชนและการสอนวิชาอาชีพ

หลังจากที่ดำเนินงานโครงการ รุ่นที่ 1 จบปิดโครงการไปแล้ว กรมสามัญศึกษา (2527: 25-32) ได้สรุปผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท ซึ่งพอสรุปได้ว่า กิจกรรมที่ใช้ในการให้ความรู้แก่ประชาชนและบริการชุมชน ได้แก่ การจัดสอนการศึกษาผู้ใหญ่ร่วมกับกรมการศึกษานอกโรงเรียน การจัดสอนกลุ่มสนใจ การจัดสาขาทางวิชาการและอาชีพร่วมกับเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่น ๆ รวมทั้งการให้ความรู้ทั่วไปในรูปแบบต่าง ๆ นอกจากนี้ยังได้ร่วมกับชุมชนในการพัฒนาชุมชน ทั้งด้านสาธารณสุข การเกษตร การให้ข่าวสาร กิจกรรมงานประเพณี นันทนาการและอื่น ๆ สำหรับปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการมีหลายประการ เช่น การขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท ขาดงบประมาณเพราะเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีเงินบำรุงการศึกษาน้อย ครูไม่เข้าใจทิศทางของการทำงานมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท ประชาชนต้อง

ประกอบอาชีพไม่มีโอกาสรับบริการทางทันตวิชาการ และรวมพัฒนาตนเองเป็นต้น

วรรณี ทองดี (2523: ก-ข) ได้ทำการเปรียบเทียบถึงปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของบุคลากรของโรงเรียน ม.พ.ช. รุ่นที่ 1 รุ่นที่ 2 และรุ่นที่ 3 เกี่ยวกับการใช้โรงเรียนเพื่อพัฒนาชุมชน พบว่า ปัญหาในการดำเนินงานคือปัญหาค่าจ้างประมาณ การขาดอัตรากำลัง และขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จะมาสนับสนุนโครงการ เพื่อพัฒนาชุมชนของโรงเรียนให้ดำเนินไปได้อย่างคล่องตัว

นอกจากนี้มีผลงานการวิจัยเกี่ยวกับโครงการ หรือการปฏิบัติงานที่มีลักษณะใกล้เคียงกับโครงการโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบทที่น่าสนใจอีก เช่น ทนวยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินผลโครงการพัฒนาหลักสูตร เพื่อปรับปรุงขอบเขต ของโรงเรียนในท้องที่เขตการศึกษา 9 พบว่า หลักสูตรที่นำออกใช้มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยมีเครื่องชี้ว่า การดำเนินกิจกรรมตามโครงการ ไม่ต้องใช้ครูเพิ่ม ไม่มีผลกระทบต่อคาบการสอน ถ้าหากครูต้องไปร่วมกิจกรรม มิได้ปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ไม่ต้องการอาคารสถานที่ และงบประมาณเพิ่ม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2528: 2-025 - 2-029)

ในปี พ.ศ. 2526 กมล คิรุภมล และคณะ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2528: 2-181 - 2-188) ได้วิจัย สภกพการเรียนการสอนวิชาการทำงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักสูตร พ.ศ.2521 พบว่า มากกว่าครึ่งของครูผู้สอนมีความรู้ด้านหลักสูตรวิชาการทำงานน้อย พบปัญหาและอุปสรรคด้านครุวิชาการทำงานมีจำนวนไม่เพียงพอ ขาดสื่อการสอนและเอกสารการสอน ขาดโรงฝึกงานและห้องปฏิบัติการ และได้ดำเนินการแก้ปัญหาการขาดครูโดยการใช้ครูวิชาสามัญสอนแทน

สุวิทย์ พรหมพา (2527 : 97) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก เขตพื้นที่ยากจนทะเลหม่น จังหวัดอุบลราชธานี พบปัญหาที่อยู่ในเกณฑ์สูงค่านบุคลากรคือ ความไม่เพียงพอของบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะทางสำหรับบางหน้าที่ที่โรงเรียนต้องการ เรื่องที่พักอาศัย และภาวะเศรษฐกิจของบุคลากร สำหรับปัญหาทางทันตวิชาการพบว่า มีปัญหาในระดับสูงเกี่ยวกับความเพียงพอและจริงจังในการสอนซ่อมเสริม และการใช้สถานประกอบการในวิชาการทำงานและอาชีพในท้องถิ่น ในด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ระบุว่าค่าเช่าที่ดิน

การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียน การให้บุคลากรเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมชุมชน การปรับตัว และการได้รับการยอมรับนับถือมีปัญหายุ่งยากในเกณฑ์ต่ำ

จารุวรรณ วัฒนกุล (2526: ๖-๗) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับหน้าที่ของครูและโรงเรียนในการพัฒนาชุมชน โดยใช้ประชากรที่เป็นครูในโรงเรียนมัธยมศึกษานอกโครงการโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท พบว่า สิ่งที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานได้แก่ ความยากจนของประชาชน ครูไม่มีเวลา ขาดแคลนวัสดุ ขาดความสนใจจากประชาชน ครูขาดความสามารถในการสอนวิชาอาชีพ ความไม่รู้ของครูเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ขาดการประสานงานทางด้านการพัฒนาชุมชน

ชวช ทัศนโกวิท (2521: 85-88) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของโรงเรียนชุมชนต่อการพัฒนาชุมชน เขตการศึกษา 12 พบว่า อุปสรรคในการปฏิบัติงานของโรงเรียนคือ ขาดความช่วยเหลือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ขาดความสามัคคีระหว่างผู้ดำเนินการ การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจงานที่ปฏิบัติยังไม่ดีพอ ไม่มีการติดตามผลงานที่ปฏิบัติมาแล้ว ไม่มีเจ้าหน้าที่เพียงพอ และที่สำคัญที่สุดคือ ครูและคณะกรรมการยังมีฐานะยากจน ซึ่งเป็นอุปสรรคทำให้โยบายการดำเนินงานและปฏิบัติงานไม่สามารถเป็นไปตามเป้าหมายได้อย่างสมบูรณ์

สังข์ นิตกิตติ (2525: 67-68) ได้วิจัยเรื่อง การให้บริการชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดเชียงราย ปรากฏว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นมากที่สุดคือ ปัญหาความจำกัดของงบประมาณ ขาดบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะทาง ปัญหาเกี่ยวกับสภาพของวัสดุ อุปกรณ์ที่จะให้บริการชุมชน และปัญหาคำแนะนำการประชาสัมพันธ์

ในขณะที่รัฐบาลกำลังมุ่งพัฒนาชนบทมากขึ้น การศึกษานับเป็นงานส่วนหนึ่งในการพัฒนาชนบท ผู้วิจัยได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของโรงเรียนในโครงการ ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน รวมทั้งการจัดกิจกรรมของหน่วยงานทางการศึกษา และสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ในความพยายามสำหรับการพัฒนาชนบท ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจทำการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมทั้งความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานตาม

หน้าที่ของโรงเรียนในโครงการ เพื่อนำผลที่ได้มาเผยแพร่ให้โรงเรียนในโครงการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังจะเป็นแนวทางสำหรับโรงเรียนอื่นนอกโครงการได้นำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อพัฒนาชุมชนที่โรงเรียนนั้น ๆ ตั้งอยู่ตามกำลังความสามารถของโรงเรียนและสภาพชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของโรงเรียน ด้านการสอนและอบรมนักเรียน การสอนประชาชน และการบริการชุมชนของโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของโรงเรียน ด้านการสอนและอบรมนักเรียน การสอนประชาชน และการบริการชุมชนของโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของโรงเรียน ด้านการสอนและอบรมนักเรียน การสอนประชาชน และการบริการชุมชน ของโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สมมุติฐานการวิจัย

ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของโรงเรียน ทั้งด้านการสอนและอบรมนักเรียน การสอนประชาชน และการบริการชุมชน ของโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไม่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร และครูอาจารย์ที่ปฏิบัติราชการประจำที่โรงเรียนในโครงการโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เฉียงเหนือ หรือตั้งอยู่ในเขตการศึกษา 9, 10 และ 11 ในปีการศึกษา 2528

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อทราบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของโรงเรียน และปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการบริหารงานโครงการโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาตนเอง
2. ผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาตนเอง เพื่อให้การปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. นำผลการวิจัยเสนอกรมสามัญศึกษา เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุง และประสานงานในการพัฒนาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาตนเองใหม่ปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อจำกัดของการวิจัย

ในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาตนเอง กลุ่มที่ 2 นั้น ส่วนงานโครงการพิเศษ กรมสามัญศึกษา ได้แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 4 รุ่น สำหรับโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาตนเอง กลุ่มที่ 2 รุ่นที่ 1 เป็นรุ่นที่ได้รับความช่วยเหลือในการเตรียมความพร้อมก่อน นับตั้งแต่การอบรมผู้บริหารโรงเรียนในปี พ.ศ. 2525 การอบรมบุคลากรฝ่ายต่างๆ ทั้งผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ครูบรรณารักษ์ ครูแนะแนว ครูสอนวิชาการงาน และอาชีพ และวิทยากรท้องถิ่น นอกจากนั้นยังได้ปรับปรุงค่านอาคารสถานที่ รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือด้านเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ เรื่อยมาจนถึงปี พ.ศ. 2527 เสร็จจากรุ่นอื่น ๆ จึงทำให้โรงเรียนในโครงการ กลุ่มที่ 2 รุ่นที่ 1 มีความพร้อม และได้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ของโรงเรียนมาเป็นระยะเวลาพอสมควร สามารถที่จะทำการศึกษาลงการปฏิบัติงานได้ การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาเฉพาะโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาตนเอง กลุ่มที่ 2 รุ่นที่ 1 เท่านั้น

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

โรงเรียนในโครงการ หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่เข้าใน

โครงการโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท

หน้าที่ของโรงเรียน หมายถึง หน้าที่ของโรงเรียน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย หน้าที่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท พ.ศ. 2525 ได้แก่ การสอนและอบรม

นักเรียน การสอนประชาชน และการบริการชุมชน

กลุ่มผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน

กลุ่มครู หมายถึง ครู และอาจารย์ที่ปฏิบัติราชการประจำที่โรงเรียนในโครงการ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ครู และอาจารย์ ที่ปฏิบัติราชการที่โรงเรียนในโครงการ กลุ่มที่ 2 รุ่นที่ 1 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือตั้งอยู่ในเขตการศึกษา 9, 10 และ 11 รวม 91 โรงเรียน เป็นกลุ่มผู้บริหาร 145 คน และ กลุ่มครู 2,257 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบง่าย (Random Sampling) โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie และ Morgan (1970 : 608) ได้จำนวนตัวอย่างเป็นกลุ่มผู้บริหาร 105 คน และกลุ่มครู 328 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จากการศึกษา จากตำรา เอกสารงานวิจัย วารสารและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ สร้างเป็นแบบสอบถามโดยคำแนะนำของ อาจารย์ที่ปรึกษา ยานการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ 15 ท่าน และนำไปทดลองใช้กับประชากรที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาความเชื่อมั่นแล้ว

2.2 แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน คือ
ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่มีคำตอบเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู เกี่ยวกับการปฏิบัติ

งานตามหน้าที่ของโรงเรียนในโครงการ ด้านการสอนและอบรมนักเรียน การสอนประชาชน และการบริการชุมชน เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของโรงเรียนในโครงการ ด้านการสอนและอบรมนักเรียน การสอนประชาชน และการบริการชุมชน เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า (Rating Scale)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามและขอรับคืนด้วยตนเอง ส่วนหนึ่ง ส่งแบบสอบถามไปยังผู้ตอบและขอรับคืนทางไปรษณีย์อีกส่วนหนึ่ง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาการร้อยละ

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของโรงเรียนในโครงการ ด้านการสอนและอบรมนักเรียน การสอนประชาชน และการบริการชุมชน วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของโรงเรียนในโครงการ ด้านการสอนและอบรมนักเรียน การสอนประชาชน และการบริการชุมชน โดยการใช้วิธีทดสอบคะแนนมาตรฐาน-ที (t-test)

ตอนที่ 3 ข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของโรงเรียนในโครงการ ด้านการสอนและอบรมนักเรียน การสอนประชาชน และการบริการชุมชน วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ลำดับชั้นในการวิจัย

1. ศึกษาตำรา เอกสารงานวิจัย วารสารและสิ่งพิมพ์ รายงานการสรุปผล และการประเมินผลการดำเนินโครงการโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาชนบท จากผลของการดำเนินงานในระยะที่ผ่านมา
2. ศึกษาหลักการ และแนวคิดในการใช้การศึกษาในการพัฒนาชนบท หลักการจัดโรงเรียนชุมชน รวมทั้งหน้าที่ของโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาชนบท
3. กำหนดกรอบความคิดในการวิจัย
4. สร้างเครื่องมือวิจัย ตรวจสอบ และแก้ไขปรับปรุง
5. เก็บและรวบรวมข้อมูล
6. วิเคราะห์ข้อมูล
7. สรุปผลการวิจัย
8. เสนอผลการวิจัย

ลำดับชั้นในการ เสนอรายงานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ลำดับชั้นก่อนในการเสนอรายงานการวิจัยไว้ดังนี้

บทที่ 1 เสนอความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์การวิจัย สมมุติฐาน การวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย ข้อจำกัดของการวิจัย นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ลำดับชั้นในการวิจัย และ ลำดับชั้นในการเสนอรายงานการวิจัย

บทที่ 2 เสนอเอกสารวรรณคดี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กล่าวถึง โครงการโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท หน้าที่ของโรงเรียนในโครงการ คำนการสอนและอบรมนักเรียน การสอนประชาชน และการบริการชุมชน

บทที่ 3 เสนอวิธีการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล กล่าวถึง สมมุติฐานการวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างแบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้

บทที่ 4 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตาม
หน้าที่ของโรงเรียนในโครงการ

บทที่ 5 เสนอสรุปผลการวิจัย การอภิปรายและข้อเสนอแนะ ตลอดจนข้อเสนอแนะ
สำหรับการวิจัยในอนาคต

ภาคผนวก ประกอบด้วยหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ
ว่าด้วย หน้าที่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท พ.ศ. 2525 รายชื่อโรงเรียนมัธยมศึกษาใน
โครงการโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท กลุ่มที่ 2 รุ่นที่ 1 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และประวัติการศึกษาของผู้วิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย